

DARIUSZ NOWAK*

Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa, Polska

SŁUŻBA WOJSKOWA JAKO ELEMENT POWSZECHNEGO OBOWIĄZKU OBRONY OJCZYZNY MILITARY SERVICE AS AN ELEMENT OF THE COMMON OBLIGATION TO DEFEND HOMELAND

ABSTRAKT: Służba wojskowa jest jednym z rodzajów spełniania powszechnego obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. W niniejszym artykule poddano analizie podrodzaje tej służby, a mianowicie: zawodową służbę wojskową, służbę kandydacką, ćwiczenia wojskowe, służbę przygotowawczą, terytorialną służbę wojskową, okresową służbę wojskową, zasadniczą służbę wojskową oraz przeszkolenie wojskowe przez absolwentów szkół wyższych. Zawarto w artykule również najistotniejsze problemy wynikające z praktycznego odbywania służby wojskowej, m.in. ze względu na dużą ilość form spełniania tego obowiązku.

SŁOWA KLUCZOWE: służba wojskowa, kandydacka służba wojskowa, zawodowa służba wojskowa, powszechny obowiązek obrony

ABSTRACT: Military service is one of the types of compliance with the universal obligation to defend the Republic of Poland. This article analyzes the sub-types of this service, namely: professional military service, candidate service, military exercises, preparatory service, territorial military service, periodic military service, basic military service and military training by university graduates. The article also includes the most important problems arising from practical military service, including due to the large number of forms of fulfilling this obligation.

KEYWORDS: military service, candidate military service, professional military service, common duty of defense

* ppłk dr inż. Dariusz Nowak, War Studies University, Warsaw, Poland

 <https://orcid.org/0000-0003-4900-6772> d.nowak@akademia.mil.pl

Copyright (c) 2019 Dariusz Nowak. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

WPROWADZENIE

Pełnienie służby wojskowej jest jednym z elementów powszechnego obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Zauważyć należy, że powszechny obowiązek obrony ma charakter szczególny, dotyczy bezpieczeństwa państwa, a zatem, co do zasady, jest stawiany przed innymi okolicznościami i potrzebami funkcjonującymi w życiu prywatnym.

W aktualnym stanie prawnym nie stawienie się do kwalifikacji wojskowej, tak jak i nie stawienie się do poboru, jeżeli miało na celu trwałe uchylenie się od służby wojskowej, stanowi przestępstwo z art. 228 ustawy z dnia 21.11.1967 r. o *powszechnym obowiązku obrony RP* (u.p.o.o.). Zniesienie obowiązku zasadniczej służby wojskowej (ZSW) nie oznacza zniesienia obowiązku służby wojskowej w rozumieniu aktualnie obowiązującej ustawy (art. 4 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy). Dlatego też zachowanie polegające na uchylaniu się od poboru w celu odbycia służby wojskowej nie uległo depenalizacji¹.

W związku ze zniesieniem obowiązku zasadniczej służby wojskowej (zawieszeniem poboru) zgodnie z art. 55 ust. 1 u.p.o.o, obecnie obowiązek służby wojskowej polega na: odbywaniu ćwiczeń wojskowych, pełnieniu służby przygotowawczej, pełnieniu terytorialnej służby wojskowej oraz okresowej służby wojskowej przez żołnierzy rezerwy.

W przypadku uznania przez władze państwowe o wysokim stopniu zagrożenia bezpieczeństwa państwa, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia wykonywania zadań przez Siły Zbrojne RP, obowiązek służby wojskowej polega także na: odbywaniu zasadniczej służby wojskowej przez osoby podlegające temu obowiązkowi oraz przeszkolenia wojskowego przez absolwentów szkół wyższych². O terminie i okresie tego obowiązku w drodze postanowienia decyduje Prezydent RP na wniosek Rady Ministrów.

Ponadto za spełnienie obowiązku służby wojskowej uznaje się również pełnienie służby kandydackiej oraz zawodowej służby wojskowej³.

ZASADNICZA SŁUŻBA WOJSKOWA

¹ Postanowienie Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2011, Syg. akt IV KK 100/11, LEX Nr 848153.

² Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1967 nr 44 poz. 220 ze zm.), art. 55 ust 2.

³ Na zasadach określonych w ustawie z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. 2003, Nr 179, poz. 1750 ze zm.) – służbie kandydackiej i zawodowej służbie wojskowej poświęcono odrębne zagadnienie w niniejszym artykule.

Zasadnicza służba wojskowa (ZSW) to forma odbywania czynnej służby wojskowej, polegająca na obowiązkowym przeszkoleniu wojskowym w nieprzerwanym okresie. W czasie „P” została prawnie zawieszona 1 stycznia 2010 r. w celu uzawodowienia armii. Czas trwania tej służby był sukcesywnie skracany i trwał 2 lata (a nawet 3 lata w Marynarce Wojennej), 18 miesięcy, 12 miesięcy i w końcowym okresie 9 miesięcy (do sierpnia 2009 r.). Obecnie jej pełnienie jest możliwe w razie ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny⁴. Zasady jej pełnienia określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 września 2010 r. w sprawie sposobu odbywania zasadniczej służby wojskowej⁵. Ponadto rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 08 maja 2015 r. w sprawie warunków i trybu udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej⁶ oraz rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 października 2015 r. w sprawie wcześniejszego zwalniania żołnierzy z zasadniczej służby wojskowej⁷. Minister Obrony Narodowej określił również w drodze rozporządzenia tryb postępowania w sprawach ochotniczego zgłaszania się do odbycia ZSW⁸.

Jeśli będzie taka potrzeba zamiast do ZSW osoby, które podlegają kwalifikacji wojskowej, mogą być przeznaczone decyzją komendanta WKU do odbycia zasadniczej służby lub szkolenia w obronie cywilnej⁹.

PRZESZKOLENIE WOJSKOWE PRZEZ ABSOLWENTÓW SZKÓŁ WYŻSZYCH

Zasady tego przeszkolenia określa rozdział 4 u.p.o.o. Zgodnie z art. 92 absolwenci szkół wyższych są obowiązani do odbycia przeszkolenia wojskowego, również ci, którzy ukończyli studia za granicą. Zamiast przeszkolenia wojskowego, na własną prośbę mogą odbywać ZSW. Jeśli absolwentki szkół wyższych posiadają kwalifikacje przydatne do czynnej służby wojskowej, to Rada Ministrów może na nie nałożyć, w drodze rozporządzenia, obowiązek odbycia przeszkolenia wojskowego. Przeszkolenie absolwentów odbywa się w jednostkach

⁴ M.A. Kamiński, *Profesjonalizacja i modernizacja techniczna Sił Zbrojnych RP w pracach ustawodawczych (2008-2010)* [w:] *Przestępczość w XXI wieku - zapobieganie i zwalczanie. Problemy prawno-kryminologiczne*, red. E. Pływaczewski, W. Filipkowski, Z. Rau red., Wolters Kluwer, Warszawa 2015 s. 308-323.

⁵ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 30.10.2015 r. w sprawie wcześniejszego zwalniania żołnierzy z zasadniczej służby wojskowej (Dz.U. 2015 poz. 294).

⁶ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 14.09.2010 r. w sprawie sposobu odbywania zasadniczej służby wojskowej (Dz.U. 2015 poz. 809).

⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8.05.2015 r. w sprawie warunków i trybu udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej (Dz.U. 2016 poz. 181).

⁸ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 22.07.2010 r. w sprawie ochotniczego zgłaszania się do zasadniczej służby wojskowej (Dz.U. 2010, Nr 145, poz. 973).

⁹ U.p.o.o., art. 55 ust. 5.

wojskowych (JW) w wymiarze do trzech miesięcy i odbywa się w okresie przerwy wakacyjnej. Absolwenci szkół wyższych będący żołnierzami rezerwy mogą odbyć przeszkolenie wojskowe na własną prośbę. Absolwentów szkół wyższych niepowołanych do odbycia przeszkolenia wojskowego przenosi się do rezerwy zgodnie z art. 93 u.p.o.o. w związku z art. 46.

Absolwenci uczelni wyższych, którzy uczestniczyli w zajęciach z przysposobienia obronnego, a szczególnie po przeszkoleniu wojskowym poświadczonym egzaminem, mogą być właściwym materiałem dla tworzonego systemu OT w warunkach profesjonalizacji Sił Zbrojnych RP. Jest to istotne z punktu widzenia gromadzenia wyszkolonych rezerw osobowych, których będzie ubywać z powodu rezygnacji władz państwowych z systemu poboru w czasie pokoju. System szkolenia wojskowego studentów i absolwentów uczelni wyższych pozwala zwiększyć liczbę przeszkolonej wojskowo młodzieży akademickiej bez podwyższania nakładów finansowych.

Należy tu zaznaczyć, że Ministerstwo Obrony Narodowej przywróciło ideę ochotniczego szkolenia studentów w postaci inicjatywy jaką jest „Legia Akademicka” - pilotażowy program skierowany do studentów. Wzorem lat 2003 - 2008 szkolenie dzieli się na część teoretyczną – realizowaną na uczelniach w trakcie roku akademickiego oraz część praktyczną realizowaną w jednostkach wojskowych, centrach i ośrodkach szkolenia wojskowego. Siły Zbrojne RP podjęły to zadanie ze względu na konieczność odbudowy rezerw osobowych, które zapewni większy dopływ młodszych wiekiem żołnierzy rezerwy, w szczególności oficerów i podoficerów. W tym celu MON uruchomił ten program w roku 2017.

W przypadku wysokiego stopnia zagrożenia bezpieczeństwa państwa z mocy prawa powstaje również obowiązek odbywania zasadniczej służby lub szkolenia w obronie cywilnej, służby w formacjach uzbrojonych niewchodzących w skład Sił Zbrojnych RP (oddziały prewencji Policji, Straż Graniczna, Służba Ochrony Państwa) oraz służby zastępczej¹⁰. Służba w formacjach uzbrojonych jest równoznaczna z zasadniczą służbą wojskową osób podlegających jej odbyciu. Jednak należy podkreślić, że służbę tę można pełnić wyłącznie w okresie trwania obowiązku odbywania ZSW oraz przeszkolenia wojskowego¹¹ oraz za zgodą osoby podlegającej obowiązkowi odbycia ZSW.

¹⁰ U.p.o.o., art. 55a ust. 1.

¹¹ U.p.o.o., art. 55b ust. 1 i 2.

CZYNNA SŁUŻBA WOJSKOWA

Żołnierzami w czynnej służbie wojskowej są osoby, które odbywają lub pełnią: zasadniczą służbę wojskową, przeszkolenie wojskowe, terytorialną służbę wojskową, ćwiczenia wojskowe, służbę przygotowawczą, okresową służbę wojskową oraz służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny¹². Na aspekt czynnej służby wojskowej również uwagę Wojewódzki Sąd Administracyjny (WSA) w Warszawie w wyroku z dnia 5 stycznia 2011 r.¹³, precyzując, że „zawodowa służba wojskowa pełniona jest wyłącznie jako czynna służba stała lub czynna służba kontraktowa. W związku z tym należy podkreślić, że ustawodawca nie zdecydował tym samym, by zakresem znaczeniowym pojęcia „zawodowa służba wojskowa” objąć czynną służbę wojskową pełnioną jako zasadnicza służba wojskowa lub nadterminowa zasadnicza służba wojskowa”¹⁴.

Ponadto należy wskazać również na wyrok WSA w Łodzi z dnia 11 sierpnia 2015 r. gdzie podkreślił, że „w sprawie - zdaniem składu orzekającego - nie ulega wątpliwości, iż żołnierz zawodowej służby wojskowej to żołnierz w czynnej służbie wojskowej”¹⁵.

Art. 30a u.p.o.o. określa cztery kategorie zdolności do służby wojskowej:

1) kategoria A - zdolny do czynnej służby wojskowej (także do odbywania służby w obronie cywilnej oraz służby zastępczej);

2) kategoria B - czasowo niezdolny do czynnej służby wojskowej, co oznacza przemijające upośledzenie ogólnego stanu zdrowia albo ostre lub przewlekłe stany chorobowe, które w okresie do dwudziestu czterech miesięcy od dnia badania rokują odzyskanie zdolności do służby wojskowej, w czasie pokoju;

3) kategoria D - niezdolny do czynnej służby wojskowej w czasie pokoju, z wyjątkiem niektórych stanowisk służbowych przeznaczonych dla terytorialnej służby wojskowej;

4) kategoria E - trwale i całkowicie niezdolny do czynnej służby wojskowej w czasie pokoju oraz w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

¹² U.p.o.o., art. 59 ust. 1.

¹³ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 5 stycznia 2011 r., Syg. akt II SA/Wa 1495/10, LEX nr 755215.

¹⁴ S. Chomonicik, *Ustawa o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych. Komentarz*, Adam Marszałek, Toruń 2019, s. 12.

¹⁵ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 11 sierpnia 2011, Syg. akt II SAB/Łd 125/15, LEX nr 1793007.

ĆWICZENIA WOJSKOWE

Ćwiczenia wojskowe mogą być odbywane przez żołnierzy rezerwy, osoby przeniesione do rezerwy niebędące żołnierzami rezerwy, ochotników, którzy zgłoszą się do ich odbycia i nie podlegają obowiązkowi odbycia ZSW.

W ramach powszechnego obowiązku obrony obywatele polscy są obowiązani między innymi, do wykonywania obowiązków wynikających z nadanych przydziałów mobilizacyjnych. Jednak spraw zawodowych nie można uznać za szczególne okoliczności zwalniające stronę z obowiązku odbycia ćwiczeń wojskowych. Zgodnie z umocowaniem ustawowym to organy wojskowe mają prawo określić, kiedy i w jakich okolicznościach uzasadnione potrzeby ćwiczeń występują.

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 15.06.2015 r. w sprawie ćwiczeń wojskowych¹⁶ określa tryb powoływania i zwalniania z ćwiczeń wojskowych; sposób odbywania tych ćwiczeń, a także ich liczbę i czas trwania dla poszczególnych korpusów żołnierzy rezerwy, stosownie do stopnia i rodzaju wyszkolenia wojskowego oraz wykształcenia; sposób i tryb postępowania organów wojskowych podczas odbywania ćwiczeń wojskowych.

Ćwiczenia wojskowe polegają na szkoleniu teoretycznym i praktycznym, w zakres którego wchodzi szkolenie na stanowiskach służbowych wynikających z nadanych przydziałów kryzysowych lub mobilizacyjnych, albo na stanowiskach służbowych, na których przewiduje się nadanie im tych przydziałów w przyszłości oraz na kursach i innych formach szkolenia¹⁷.

Szkolenie praktyczne może polegać również na: udziale w sprawdzaniu gotowości mobilizacyjnej i bojowej jednostek wojskowych; sprawowaniu funkcji dowódczych lub instruktorskich; udziale w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, w działaniach antyterrorystycznych i z zakresu ochrony mienia, w akcjach poszukiwawczych oraz ratowania lub ochrony zdrowia i życia ludzkiego, w oczyszczaniu terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz ich unieszkodliwianiu, a także w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego¹⁸.

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 15 czerwca 2015 r. w sprawie ćwiczeń wojskowych (Dz.U. 2015, poz. 950).

¹⁷ *Ibidem*, art. 7 ust. 3.

¹⁸ *Ibidem*, art. 7 ust. 4.

Ćwiczenia wojskowe dzielą się na jednodniowe, krótkotrwałe i długotrwałe. Liczbę i łączny czas trwania tych ćwiczeń określa załącznik do rozporządzenia w sprawie ćwiczeń wojskowych.

W przepisie § 15 przywołanego rozporządzenia uregulowano zagadnienie zwolnienia żołnierza z ćwiczeń wojskowych, przy czym zwolnienie takie może nastąpić w trakcie odbywania ćwiczeń, bądź przed ich odbyciem. Zwolnienie takie wymaga spełnienia przesłanki nazwanej „szczególnie uzasadnioną okolicznością”. Katalog przepisu § 15 ust. 6 wskazuje niektóre zdarzenia o tak szczególnym charakterze, jak przykładowo śmierć najbliższego członka rodziny albo obłożna choroba. Porównanie tych konkretnych przesłanek świadczy o tym, że użyty w tym przepisie zwrot: „inne szczególnie uzasadnione okoliczności” należy interpretować w sposób ograniczający katalog przyczyn do zdarzeń wyjątkowych, takich które nie mają miejsca na co dzień¹⁹.

SŁUŻBA PRZYGOTOWAWCZA

Służbę przygotowawczą mogą odbywać osoby przeniesione do rezerwy, w tym żołnierze rezerwy, którzy dotychczas nie odbywali czynnej służby wojskowej oraz podobnie jak w przypadku ćwiczeń - ochotnicy, którzy zgłoszą się do jej odbycia i nie podlegają obowiązkowi odbycia ZSW.

Stosunek służbowy w służbie przygotowawczej powstaje na podstawie powołania osób, które dobrowolnie zgłosiły się do tej służby. Osoby zainteresowane tym rodzajem służby muszą spełniać określone wymagania takie jak: niekaralność za przestępstwo umyślne, posiadanie obywatelstwa polskiego, odpowiednia zdolność fizyczna i psychiczna, wiek co najmniej osiemnastu lat i wykształcenie (wyższe - do korpusu oficerów, średnie lub średnie branżowe - do korpusu podoficerów oraz gimnazjalne albo podstawowe po ukończeniu ośmioletniej szkoły podstawowej - do korpusu szeregowych).

Czas trwania służby przygotowawczej wynosi do sześciu miesięcy dla żołnierza kształcącego się na stopień oficera, do pięciu miesięcy na stopień podoficera i do czterech miesięcy na stopień szeregowego. Szkolenie prowadzą szkoły wojskowe (uczelnie i szkoły podoficerskie) i ośrodki szkolenia lub wyznaczone jednostki wojskowe (JW). Studenci uczelni

¹⁹ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 5 czerwca 2018 r., Syg. akt I SA/Go 275/18, LEX Nr 2510043.

wyższych mogą pełnić służbę przygotowawczą w kilku okresach w czasie letnich przerw wakacyjnych.

Okres pełnienia służby przygotowawczej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy.

Przepis art. 98e ust. 5 ustawy z 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony dotyczący zwolnienia żołnierza ze służby przygotowawczej jest przepisem o charakterze uznaniowym, gdyż stanowi, że żołnierza w przypadku zaistnienia wskazanych w nim przesłanek można zwolnić ze służby przygotowawczej. Zatem to od uznania właściwego organu wojskowego zależy, czy skorzysta z uprawnień wynikających z tego przepisu²⁰.

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 16.03.2015 r. w sprawie służby przygotowawczej określa szczegółowe warunki, tryb i terminy powoływania do tej służby, wzór wniosku i właściwe dokumenty o powołanie oraz terminy zwalniania z tej służby, a także regulamin kształcenia żołnierzy służby przygotowawczej²¹.

Z kolei sposób opiniowania, postępowanie odwoławcze i wzory dokumentów w tej kwestii określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 04.03.2015 r. w sprawie opiniowania żołnierzy służby przygotowawczej²².

Odbycie służby przygotowawczej umożliwia dalsze wykorzystanie żołnierza w ramach powszechnego obowiązku obrony, w tym na potrzeby Narodowych Sił Rezerwowych i nadania przydziału kryzysowego.

TERYTORYALNA SŁUŻBA WOJSKOWA

Służba terytorialna (TSW) odbywana jest w Wojskach Obrony Terytorialnej (WOT). Najistotniejszym powodem powołania WOT jest zmiana sytuacji geopolitycznej i strategicznej Polski. Atak Federacji Rosyjskiej na Ukrainę jest dobitnym dowodem, że sytuacja w naszej części świata nie jest tak stabilna, jak do niedawna zakładano, a co za tym idzie, modernizacja i rozwój Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej jest sprawą szczególnie ważną i pilną. Utworzenie WOT daje szansę na zasadnicze powiększenie w krótkim czasie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej o oddziały liczące ponad 50 tys. żołnierzy, jak należy podkreślić, nie tylko

²⁰ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 20 października 2016 r., Syg. akt. III SA/Gd 711/16, LEX nr 2154580.

²¹ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 marca 2015 r. w sprawie służby przygotowawczej (Dz.U. 2015, poz. 449).

²² Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 marca 2015 r. w sprawie opiniowania żołnierzy służby przygotowawczej (Dz.U. 2015, poz. 417).

dobrze wyszkolonych i wyposażonych, ale również charakteryzujących się wysoką ideowością i determinacją do podjęcia służby. WOT rozpoczęły formowanie od 2016 r. i zgodnie z założeniem 10% ma stanowić kadra zawodowa a 90% ochotnicy. Proces formowania ma zakończyć się w 2021 r. Wtedy liczebność formacji ma osiągnąć zakładany stan 53 tys. żołnierzy, a brygady OT będą rozwinięte w każdym województwie.

Zgodnie z art. 98i ust. 1 u.p.o.o. aby można pełnić terytorialną służbę wojskową (na ich wniosek lub za ich zgodą) należy mieć uregulowany stosunek do służby wojskowej. Służbę tę mogą również pełnić osoby niepodlegające obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej lub przeszkolenia wojskowego. Jednak w przypadku wprowadzenia obowiązku odbycia ZSW lub przeszkolenia wojskowego również osoby podlegające temu obowiązkowi.

Do TSW może być powołana osoba, która posiada obywatelstwo polskie, zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia tej służby, wiek co najmniej osiemnastu lat, nie była karana za przestępstwo umyślne, nie była przeznaczona do służby zastępczej, nie pełni innego rodzaju czynnej służby wojskowej lub nie posiada nadanego przydziału kryzysowego, nie jest reklamowana od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny²³ lub w przypadku nadania przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego oraz odpowiednie wykształcenie w zależności od korpusu osobowego (wyższe – oficerowie, średnie – podoficerowie, podstawowe – szeregowi)²⁴. TSW możliwa jest do pełnienia przez osoby zdolne do niej, w tym z kat. D (niezdolny do służby wojskowej w czasie pokoju z wyjątkiem niektórych stanowisk służbowych przeznaczonych dla TSW).

Służbę tę można pełnić w czasie od roku do 6 lat i można ją przedłużyć na kolejny okres na wniosek lub za zgodą żołnierza OT. Żołnierze OT pełnią służbę rotacyjnie lub dyspozycyjnie. Służba pełniona rotacyjnie w jednostce wojskowej odbywa się co najmniej raz w miesiącu przez okres dwóch dni w czasie wolnym od pracy, w określonych przez dowódcę jednostki wojskowej dniach służby, albo w inne dni, zgodnie z rocznym wykazem, który sporządza przez

²³ Istotą reklamowania jest zwolnienie osób od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji w czasie wojny, w celu zapewnienia zasobów osobowych, stabilnej i kompetentnej obsady na stanowiskach pracy związanych z wykonywaniem zadań obronnych w różnych podmiotach państwowych i niepaństwowych w czasie podwyższonej gotowości obronnej państwa. Reklamowanie prowadzone z urzędu dotyczy osób zatrudnionych na stanowiskach pracy określonych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 21 września 2004 r. w sprawie reklamowania od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (Dz.U. 2004, nr 210, poz. 2136) lub na wniosek pracodawcy w stosunku do pracowników realizujących zadania związane z podwyższaniem gotowości obronnej państwa.

²⁴ U.p.o.o., art. 98k.

dowódca JW i uzgadnia z żołnierzem OT, który może wyrazić na to zgodę. Służba pełniona dyspozycyjnie odbywa się poza JW i polega na pozostawaniu w gotowości do stawienia się do służby pełnionej rotacyjnie w terminie i miejscu wskazanych przez dowódcę JW. Okres dyspozycji to samokształcenie, doskonalenie zawodowe, możliwość pracy i prowadzenia działalności gospodarczej na zasadach ogólnych. Dla żołnierzy OT, którzy wcześniej nie pełnili czynnej służby wojskowej i nie złożyli przysięgi wojskowej, w pierwszym okresie odbywają szkolenie podstawowe rotacyjnie nieprzerwanie przez okres szesnastu dni, i po tym składają przysięgę wojskową²⁵. Pierwszeństwo służby w WOT mają członkowie organizacji proobronnych i absolwenci klas wojskowych oraz absolwenci szkół realizujących programy innowacyjne lub eksperymentalne przysposobienia obronnego lub edukacji dla bezpieczeństwa.

Do ważniejszych aktów wykonawczych u.p.o.o. w powyższym zakresie należą:

1. rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 18.03.2004 r. *w sprawie wzywania osób podlegających powszechnemu obowiązkowi obrony przez organy wojskowe*²⁶;
2. rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z 10.02.2017 r. *w sprawie kwalifikacji żołnierzy pełniących terytorialną służbę wojskową przydatnych w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej*²⁷;
3. rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z 24.02.2017 r. *w sprawie powoływania do terytorialnej służby wojskowej i sposobu jej pełnienia*²⁸.

Na czas trwania służby żołnierze OT otrzymują mundur i niezbędny ekwipunek, a także - w trakcie pełnienia służby w JW - bezpłatne wyżywienie (lub równoważnik) oraz ubezpieczenie. Ponadto za każdy dzień pełnienia służby rotacyjnej otrzymują wynagrodzenie zasadnicze i dodatki. Równocześnie za każdy miesiąc pełnienia TSW przysługuje dodatek za gotowość do stawienia się do JW.

OKRESOWA SŁUŻBA WOJSKOWA

²⁵ U.p.o.o., art. 98m.

²⁶ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 marca 2004 r. w sprawie wzywania osób podlegających powszechnemu obowiązkowi obrony przez organy wojskowe (Dz.U. z 2004 r. nr 50, poz. 484).

²⁷ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lutego 2017 r. w sprawie kwalifikacji żołnierzy pełniących terytorialną służbę wojskową przydatnych w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 291).

²⁸ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 luty 2017 r. w sprawie powoływania do terytorialnej służby wojskowej i sposobu jej pełnienia (Dz. U. 2017 poz. 465).

Służba okresowa może być pełniona ze względu na potrzeby obrony państwa, Sił Zbrojnych RP lub zarządzania kryzysowego, zwalczania klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, działań antyterrorystycznych, ochrony mienia, akcji poszukiwawczych oraz ratowania lub ochrony zdrowia i życia ludzkiego, oczyszczania terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz ich unieszkodliwiania, a także wykonywania zadań przez Siły Zbrojne poza granicami państwa²⁹.

Łączny czas pełnienia tej służby nie może przekraczać dwudziestu czterech miesięcy. Jednak czas ten może zostać wydłużony za zgodą żołnierza rezerwy łącznie nie dłużej niż do czterdziestu ośmiu miesięcy w trakcie pełnienia tej służby przez dowódcę jednostki wojskowej, albo przed powołaniem do jej pełnienia przez wojskowego komendanta uzupełnień. Służba ta odbywa się na zasadzie zawarcia kontraktu z żołnierzem rezerwy i pełni się ją zgodnie z postanowieniami ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (u.s.w.ż.z.)³⁰.

Sposób pełnienia okresowej służby wojskowej oraz tryb postępowania organów wojskowych w zakresie przyjmowania żołnierzy rezerwy do okresowej służby wojskowej oraz inne szczegółowe zasady w tym zakresie określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 12.12.2014 r. w sprawie pełnienia okresowej służby wojskowej³¹.

Czas odbywania okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby³².

SŁUŻBA KANDYDACKA

Ramy prawne szkolnictwa wojskowego określa ustawa o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, w której w szczególności znajdują się przepisy dotyczące: przebiegu służby wojskowej kandydatów na żołnierzy zawodowych w czasie pokoju oraz w razie ogłoszenia mobilizacji, stanu wojennego i w czasie wojny. Kandydaci na żołnierzy zawodowych pełnią tzw. służbę kandydacką. Muszą oni spełniać następujące wymagania: niekaralność sądowa,

²⁹ U.p.o.o., art. 108 ust. 1.

³⁰ Ustawa z dnia 11.09.2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, (Dz.U. 2003, nr 179 poz. 1750 ze zm.).

³¹ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie pełnienia okresowej służby wojskowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 36).

³² Zasadnicza służba wojskowa a staż pracy, Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8 lutego 2018 r., Syg. akt III AUa 648/17, LEX nr 2481792.

obywatelstwo polskie, zdolność fizyczna i psychiczna do zawodowej służby wojskowej, wiek co najmniej osiemnaście lat i wykształcenie wymagane do przyjęcia do uczelni wojskowej, szkoły podoficerskiej lub ośrodka szkolenia.

Służba kandydacka polega na kształceniu lub szkoleniu na uczelni wojskowej, w szkole podoficerskiej albo ośrodku szkolenia i wykonywaniu zadań służbowych w uczelni wojskowej jako jednostce wojskowej oraz w szkole podoficerskiej lub ośrodku szkolenia. A ponadto na kształceniu w uczelni innej niż wojskowa i odbywaniu, w okresie przerw wakacyjnych, szkolenia wojskowego.

Zgodnie z orzecznictwem sądowym pozostawanie w służbie kandydackiej przez osobę będącą już studentem uczelni wojskowej (kandydatem na żołnierza zawodowego) wyklucza powołanie jej do służby kandydackiej w innej uczelni wojskowej, czy szkole podoficerskiej³³.

Osoba ubiegająca się o powołanie do służby kandydackiej w postępowaniu rekrutacyjnym zdaje egzamin wstępny, przechodzi rozmowę kwalifikacyjną oraz podlega analizie uzyskanych na świadectwie ukończenia szkoły ocen – w zależności od wykształcenia i celu służby – analizie ocen na świadectwie dojrzałości, przebiegu nauki, ocen na świadectwie ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej (szkoły średniej) lub ocen na świadectwie ukończenia gimnazjum. Służbę kandydacką może pełnić również osoba będąca cywilnym studentem uczelni wojskowej lub innej niż wojskowa. Jeżeli kandydat jest studentem cywilnej uczelni, to odbywa szkolenie wojskowe w okresie przerw wakacyjnych, pozostaje również na zaopatrzeniu wybranej uczelni wojskowej.

Organem właściwym do powołania do służby kandydackiej jest w przypadku cywilnego studenta uczelni wojskowej – rektor-komendant tej uczelni, a w przypadku studenta innej uczelni – dyrektor Departamentu Kadr MON. Po powołaniu do służby kandydackiej z dniem stawienia się do tej służby, osoby te stają się żołnierzami w czynnej służbie wojskowej.

Uczelnia wojskowa prowadzi rekrutację do studium oficerskiego nie jako jednostka wojskowa, ale jako uczelnia wojskowa, która kształci kandydatów na żołnierzy zawodowych na potrzeby korpusu oficerów zawodowych, co wynika z art. 127 pkt 1 u.s.w.ż.z.. Jednostka wojskowa nie posiada bowiem uprawnień do kształcenia kandydatów na żołnierzy zawodowych, gdyż zgodnie z art. 126 ust. 1 tej ustawy, takie uprawnienia posiada jedynie

³³ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 grudnia 2010 r., Syg. akt. ONSAiWSA 2012/3/42.

szkoła wojskowa, tj. wojskowe uczelnie akademickie i uczelnie wojskowe oraz szkoły podoficerskie³⁴.

Żołnierze pełniący służbę kandydacką otrzymują tytuły:

1. podchorążego, w uczelni wojskowej dla oficerów zawodowych;
2. kadeta, w szkole podoficerskiej dla podoficerów zawodowych;
3. elewa, w ośrodku szkolenia dla szeregowych zawodowych.

Kandydatów na oficerów obecnie przygotowują następujące szkoły wojskowe:

1. Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie,
2. Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni,
3. Akademia Wojsk Lądowych we Wrocławiu,
4. Lotnicza Akademia Wojskowa w Dęblinie,
5. Wojskowe Centrum Kształcenia Medycznego w Łodzi.

Szkoły podoficerskie tworzy i znosi Minister Obrony Narodowej, dlatego też wydał stosowne rozporządzenie z 6.08.2010 r. w sprawie szkół podoficerskich³⁵, które określa:

1. tworzenie szkół podoficerskich;
2. szczegółowy tryb i warunki składania egzaminów końcowych w szkołach oraz odbywania praktyk w tych szkołach;
3. wzór świadectwa stwierdzającego ukończenie szkoły;

Obecnie funkcjonują w SZ RP trzy szkoły podoficerskie:

1. Szkoła Podoficerska Wojsk Lądowych w Poznaniu podległa komendantowi Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych w Poznaniu;
2. Szkoła Podoficerska Sił Powietrznych w Dęblinie podległa komendantowi Centrum Szkolenia Inżynieryjno-Lotniczego w Dęblinie;
3. Szkoła Podoficerska Marynarki Wojennej w Ustce podległa komendantowi Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej w Ustce.

Istotnym aktem wykonawczym do u.s.w.ż.z. jest rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej w sprawie służby wojskowej kandydatów na żołnierzy zawodowych³⁶, które określa³⁷:

³⁴ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 7 lipca 2011 r., Syg. akt. III SA/Lu 28/11, LEX nr 1154203.

³⁵ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 sierpnia 2010 r. w sprawie szkół podoficerskich (Dz.U. 2015, poz. 252).

1. szczegółowe warunki i tryb powoływania do służby kandydackiej;
2. szczegółowe warunki i tryb przyjmowania do uczelni wojskowych, szkół podoficerskich i ośrodków szkolenia;
3. wysokość opłat z tytułu egzaminów wstępnych dla osób ubiegających się o przyjęcie na studia do uczelni wojskowych i szkół podoficerskich oraz szczegółowy tryb ich pobierania;
4. warunki i tryb mianowania na stopnie wojskowe żołnierzy pełniących służbę kandydacką;
5. przebieg służby kandydackiej, warunki i tryb opiniowania żołnierzy pełniących służbę kandydacką, ich uprawnienia inne niż określone w ustawie oraz tryb postępowania związany ze zwalnianiem ze służby kandydackiej.

Osoba zainteresowana służbą kandydacką musi spełnić określone formalne wymagania, jeśli chodzi o jej dotychczasowe wykształcenie. Przy ubieganiu się o przyjęcie do uczelni wojskowej na szkolenie wojskowe dla kandydatów na oficerów niezbędne jest posiadanie tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego³⁸. W przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia w uczelni wojskowej lub o przyjęcie na studia w uczelni innej niż wojskowa oraz do służby kandydackiej na uczelni wojskowej, kandydat musi posiadać świadectwo dojrzałości. Jeżeli kandydat jest cywilnym studentem uczelni wojskowej, może ubiegać się o przeniesienie na studia dla kandydatów na oficerów zawodowych w tej uczelni. Jeśli kandydat chce się ubiegać o przyjęcie do szkoły podoficerskiej, musi posiadać świadectwo ukończenia przynajmniej szkoły ponadgimnazjalnej (szkoły średniej). W przypadku ubiegania się o przyjęcie do ośrodka szkolenia – wystarczy świadectwo ukończenia gimnazjum³⁹.

Osobom zakwalifikowanym do służby kandydackiej przysługuje bezpłatne umundurowanie, zakwaterowanie, wyżywienie i świadczenia związane z nauką (stypendia, czesne, wartość wydanych książek i pomocy dydaktycznych, zwrot kosztów dojazdu do miejsca nauki).

³⁶ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie służby wojskowej kandydatów na żołnierzy zawodowych (Dz.U. 2015, poz. 1627 ze zm.).

³⁷ *Ibidem*, art. 1.

³⁸ Dyplom równorzędny, to np. tytuł lekarza (po ukończeniu kierunku lekarskiego), lekarza denty (po stomatologii) oraz lekarza weterynarii (po weterynarii).

³⁹ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie służby wojskowej kandydatów na żołnierzy zawodowych (Dz.U. poz. 1627 ze zm.), art. 3.

Po części służbę tę charakteryzuje również rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej w sprawie stawek uposażenia zasadniczego żołnierzy pełniących służbę kandydacką⁴⁰, które określa wysokość uposażenia zasadniczego w stawce miesięcznej przysługującego żołnierzowi pełniącemu służbę kandydacką, podchorążemu wojskowej uczelni akademickiej lub uczelni wojskowej w poszczególnych latach nauki.

Jeśli władze państwowe zamierzają zwiększyć szeregi SZ RP, to szkolnictwo wojskowe powinno być konkurencyjne pod względem nowoczesności kształcenia, bazy dydaktycznej, wykorzystania słuchaczy szczególnie uzdolnionych, w porównaniu do szkół cywilnych. Dzisiaj same postawy patriotyczne społeczeństwa, czy pomysł władz państwowych na zwiększenie liczebności armii, to element niewystarczający, aby zachęcić do zawodowej służby wojskowej. Często ważnym elementem jest system motywacyjny pełnienia takiej służby, nie pomijając stosownego wynagrodzenia, czy jasnych i stabilnych, a przede wszystkim uprzywilejowanych ze względu na charakter pracy i służby uprawnień emerytalnych.

ZAWODOWA SŁUŻBA WOJSKOWA

Zasady pełnienia tej służby określa ustawa *o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych*. W poszczególnych rozdziałach ustawa określa zasady powoływania do zawodowej służby wojskowej i zasady zwalniania z niej, jej przebieg oraz podstawowe uprawnienia i obowiązki służbowe, w tym uprawnienia w zakresie działalności publicznej. Ponadto charakteryzuje zasady otrzymywania uposażenia i innych należności pieniężnych przez żołnierzy zawodowych, przebieg służby wojskowej kandydatów na żołnierzy zawodowych oraz przebieg służby wojskowej żołnierzy zawodowych i kandydatów w razie ogłoszenia mobilizacji, stanu wojennego i w czasie wojny.

Zgodnie z art. 2 u.s.w.ż.z. żołnierzem zawodowym może być osoba, która posiada:

1. obywatelstwo polskie,
2. nieposzlakowaną opinię,
3. odpowiednie kwalifikacje,
4. zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia zawodowej służby wojskowej,
5. której wierność dla Rzeczypospolitej Polskiej nie budzi wątpliwości.

⁴⁰ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie stawek uposażenia zasadniczego żołnierzy pełniących służbę kandydacką (Dz.U. Nr 218, poz. 1396 ze zm.).

Odnośnie nieposzlakowanej opinii trzeba zgodzić się, że nie da się kodeksowo unormować czynów, które będą jednoznacznie i kategorycznie wskazywały na brak nieposzlakowanej opinii. Zgodnie z orzeczeniem NSA w Warszawie w wyroku z dnia 20 marca 2011 r. osoba skazana za przestępstwo karne nieposzlakowanej opinii już nie posiada⁴¹. Takie stanowisko podtrzymuje stwierdzając, iż „żołnierz uznany za winnego popełnienia przestępstwa z art. 233 § 1 k.k. nie cieszy się już nieposzlakowaną opinią, a ta w myśl art. 2 ustawy z 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych jest jednym z wymogów stawianych żołnierzom zawodowym”.

Żołnierze zawodowi pełnią czynną służbę w formie stałej (na czas nieokreślony) lub kontraktowej (na czas określony) w korpusach szeregowych, podoficerów lub oficerów zawodowych. Zdolność do służby zawodowej określa się poprzez nadanie odpowiednich kategorii:

1. Z – zdolny do zawodowej służby wojskowej oraz służby w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego;
2. Z/O – zdolny do zawodowej służby wojskowej z ograniczeniami w poszczególnych rodzajach Sił Zbrojnych RP i rodzajach wojsk oraz na określonych stanowiskach służbowych;
3. N – trwale lub czasowo niezdolny do zawodowej służby wojskowej oraz niezdolny do służby w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego.

Wykaz poszczególnych chorób i ułomności, tryb kierowania do komisji lekarskich czy szczegółowe warunki orzekania o zdolności do służby zawodowej określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z 3.06.2015 r. w sprawie orzekania o zdolności do zawodowej służby wojskowej oraz właściwości i trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach⁴².

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na orzeczenie WSA w Warszawie z dnia 28 grudnia 2017 r.⁴³, stwierdzające „że kontrola orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej przez sąd administracyjny ma ograniczony charakter. Sąd ocenia, czy orzeczenie wydała właściwa komisja lekarska, czy jej skład był zgodny z wymogami z wymogami określonymi w przepisach

⁴¹ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10 marca 2011, Syg akt I OSK 1575/10, LEX nr 818489.

⁴² Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 3 czerwca 2015 r. w sprawie orzekania o zdolności do zawodowej służby wojskowej oraz właściwości i trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach (Dz.U. z 2015 r. poz. 761 ze zm.).

⁴³ Orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 28 listopada 2017 r., Syg. akt VIII SA/Wa 746/17, LEX nr 2422235, *vide*: S. Chomoncik, *Ustawa o służbie żołnierzy zawodowych*, *op. cit.*, s. 19.

aktów wykonawczych regulujących te kwestie (rozporządzenie w sprawie komisji). Sąd nie jest uprawniony do oceny fachowości przeprowadzonych u skarżącego badań. Sąd kontroluje, czy rozstrzygnięcie w sprawie zostało podjęte na podstawie kompletnego materiału dowodowego obejmującego niezbędne badania lekarskie oraz czy dokonana kwalifikacja była prawidłowa.

Z kolei tryb kierowania na badania psychologiczne, ich zakres, sposób i tryb wydawania orzeczeń psychologicznych oraz sposób postępowania z dokumentacją związaną z badaniami określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 04.02.2015 r. w sprawie badań psychologicznych osób zgłaszających chęć pełnienia zawodowej służby wojskowej⁴⁴.

Istotne z proceduralnego charakteru jest Postanowienie WSA w Gdańsku z dnia 8 listopada 2016 r.⁴⁵, w którym to podkreślono, że „wydawane przez wojskowe pracownie psychologiczne orzeczenia nie stanowią więc w swojej formie decyzji administracyjnej, ale konieczny do rozważenia przez organ administracji - tj. wojskową komisję lekarską, materiał dowodowy, na podstawie którego dopiero zostanie dokonana ocena zdolności kandydata do zawodowej służby wojskowej. Dokonywana przez sąd administracyjny kontrola legalności postępowania organów ustalających zdolność lub brak zdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej nie jest możliwa przed wydaniem ostatecznego orzeczenia w tym przedmiocie przez właściwą wojskową komisję lekarską”. W związku z tym jednoznacznie wynika, że orzeczenie pracowni psychologicznej nie jest decyzją administracyjną i odwołanie do sądu administracyjnego na nią nie przysługuje.

Szczegółowe warunki, tryb i sposób powoływania do zawodowej służby wojskowej oraz nadawania pierwszych stopni wojskowych osobom do służby stałej lub kontraktowej oraz nadawania stopni wojskowych w przypadku powołania do zawodowej służby wojskowej żołnierza posiadającego bezpośrednio niższy stopień od stopnia etatowego stanowiska służbowego, na jakie ma być wyznaczony po powołaniu do zawodowej służby wojskowej, reguluje rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 09.03.2010 r. w sprawie powoływania do zawodowej służby wojskowej⁴⁶. Powołanie do zawodowej służby wojskowej

⁴⁴ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 lutego 2015 r. w sprawie badań psychologicznych osób zgłaszających chęć pełnienia zawodowej służby wojskowej (Dz.U. z 2015 r. poz. 245).

⁴⁵ Postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 8 listopada 2016 r., Syg akt III SA/Gd 941/16 (LEX nr 2157197), *vide*: S. Chomonicz, *Ustawa o służbie żołnierzy zawodowych*, *op. cit.*, s. 25.

⁴⁶ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 marca 2010 r. w sprawie powoływania do zawodowej służby wojskowej (Dz.U. z 2015 r. poz. 1299 ze zm.).

sędziów w sądach wojskowych reguluje ustawa z dnia 21.08.1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych⁴⁷.

Jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych RP, można powołać do służby kontraktowej, a za zgodą Ministra Obrony Narodowej w szczególnie uzasadnionych przypadkach, nawet do służby stałej, na stanowisko służbowe zaszerogowane do stopnia wojskowego równorzędnego ze stopniem posiadanym w odpowiedniej służbie. Mogą to być osoby posiadające stopień policyjny, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Służby Więziennej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Urzędu Ochrony Państwa.

Żołnierze zawodowi pełnią służbę wojskową na stanowisku służbowym, w rezerwie kadrowej lub w dyspozycji. Żołnierz zawodowy w wypadku zwolnienia z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego może być przeniesiony do rezerwy kadrowej. Do rezerwy kadrowej przenosi Minister Obrony Narodowej w przypadku żołnierza zawodowego zwolnionego ze stanowiska służbowego przez Prezydenta RP, Prezesa Rady Ministrów i Ministra Obrony Narodowej oraz w przypadku podjęcia pracy poza granicami państwa w strukturach organizacji międzynarodowych lub międzynarodowych strukturach wojskowych. W pozostałych przypadkach do rezerwy kadrowej przenosi dyrektor Departamentu Kadr Ministerstwa Obrony Narodowej. W przypadku zwolnienia żołnierza z zawodowej służby wojskowej i wydania stosownej decyzji, może on być na okres do dnia zwolnienia z tej służby przeniesiony do dyspozycji.

Żołnierz zawodowy po uprzednim wyrażeniu zgody na piśmie, może również pełnić służbę w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz w Służbie Wywiadu Wojskowego, instytucjach cywilnych: Kancelarii Prezydenta RP, Kancelarii Prezesa RM, Biurze Bezpieczeństwa Narodowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu oraz prokuraturze czy innych instytucjach i podmiotach, które realizują zadania szczególnie ważne dla obronności i bezpieczeństwa państwa. Wyjątek w tym zakresie stanowi pełnienie służby na stanowisku prokuratora do spraw wojskowych jak również zajmowanie stanowiska służbowego w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. W tych dwóch przypadkach zgoda żołnierza zawodowego nie jest wymagana.

⁴⁷ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 358 ze zm.).

Uprawnienia i obowiązki żołnierzy wyznaczonych na stanowiska służbowe w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego i Służbie Wywiadu Wojskowego określa odrębna ustawa z dnia 09.06.2016 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego⁴⁸.

Zasady pełnienia służby w instytucjach cywilnych i szczegółowy tryb postępowania przy wyznaczaniu na te stanowiska określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 10.08.2017 r. w sprawie służby wojskowej żołnierzy zawodowych wyznaczonych na stanowiska służbowe w instytucjach cywilnych⁴⁹.

Żołnierz zawodowy może pełnić zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych w spółkach kapitałowych wykonujących działalność leczniczą, których założycielem jest Minister Obrony Narodowej, oraz w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami, dla których Minister Obrony Narodowej jest podmiotem założycielskim w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej.

Żołnierz zawodowy może być wyznaczony lub skierowany do pełnienia służby poza granicami kraju. Żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe o stopniach etatowych od stopnia pułkownika (komandora) do stopnia generała (admirala) do pełnienia tej służby wyznacza Minister Obrony Narodowej. Natomiast dyrektor Departamentu Kadr MON wyznacza pozostałych żołnierzy zawodowych. Z kolei do pełnienia tej służby kieruje Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

Żołnierz zawodowy podlega corocznemu opiniowaniu służbowemu w okresie od 15 sierpnia do 15 października. Ocena z opiniowania rzutuje na dalszą karierę żołnierza. Ma ono na celu ocenę wywiązywania się z obowiązków na stanowisku służbowym, kompetencji i predyspozycji, co w efekcie umożliwia wyznaczenie kierunków rozwoju zawodowego i określenie potrzeb szkoleniowych opiniowanego żołnierza. Szczegółowy tryb w tym zakresie określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 26.05.2014 r. w sprawie opiniowania służbowego żołnierzy zawodowych⁵⁰.

Minimalne wymagania w zakresie wykształcenia, aby wyznaczyć na pierwsze stanowisko służbowe w korpusie szeregowych zawodowych, to ukończenie gimnazjum, w korpusie

⁴⁸ Ustawa z dnia 9 czerwca 2016 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1318 ze zm.), *vide*: M.A.Kamiński, *Uprawnienia SKW i SWW oraz cywilny nadzór nad ich działalnością* [w:] *Prawo Wojskowe*, red. W.Kitler, D.Nowak, M.Stepnowska, Wolters Kluwer, Warszawa 2017, s. 537-546.

⁴⁹ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 sierpnia 2017 r. w sprawie służby wojskowej żołnierzy zawodowych wyznaczonych na stanowiska służbowe w instytucjach cywilnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1633).

⁵⁰ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie opiniowania służbowego żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 764).

podoficerów zawodowych niezbędne jest posiadanie wykształcenia średniego, a w korpusie oficerów zawodowych – posiadanie tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego.

Wyznaczenie na kolejne stanowisko służbowe jest uzależnione od ukończenia kursu, szkolenia, stażu lub specjalizacji, w zależności od wymaganych kwalifikacji. Od stopnia etatowego majora (komandora podporucznika) wzwyż wymagane jest ukończenie studiów podyplomowych w uczelni wojskowej lub posiadanie stopnia naukowego doktora. Z kolei od stopnia etatowego generała brygady (kontradmiranta) – ukończenie Podyplomowych Studiów Polityki Obronnej w Akademii Sztuki Wojennej.

Szczegółowy tryb wyznaczania żołnierzy zawodowych na stanowiska i wymagania kwalifikacyjne określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 09.09.2014 r. w sprawie trybu wyznaczania żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe i zwalniania z tych stanowisk⁵¹.

W art. 33 u.p.o.o. ustawodawca wprowadził dwa pojęcia, które mogą być mylnie uznawane za tożsame: utratę stopnia wojskowego oraz degradację. Otóż przesłanki utraty stopnia wojskowego zostały określone w art. 78 ust 1 u.p.o.o.. Są nimi zrzeczenie się obywatelstwa polskiego, odmowa złożenia przysięgi wojskowej oraz uprawomocnienie się wyroku sądu orzekającego środek karny pozbawienia praw publicznych albo degradacji, choć w tym przypadku żołnierz zachowuje stopień wojskowy szeregowego (marynarza). Z kolei degradacja następuje na zasadach określonych w ustawie Kodeks karny⁵². Została ona ujęta w art. 324 § 1 pkt 3 k.k., jako środek karny stosowany wobec żołnierzy. Wobec tego ustawodawca szeroko ujmuje w tym zakresie wszystkich żołnierzy, a nie tylko żołnierzy zawodowych. Ponadto art. 327 k.k. stanowi, że degradacja obejmuje utratę posiadanego stopnia wojskowego i powrót do stopnia szeregowego. Orzeczenie tego środka karnego sąd może zastosować w razie skazania za przestępstwo umyślne, jeżeli rodzaj czynu, sposób i okoliczności jego popełnienia pozwalają przyjąć, że sprawca utracił właściwości wymagane do posiadania stopnia wojskowego, a zwłaszcza w wypadku działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej⁵³.

Żołnierza zawodowego zwalnia się z zawodowej służby wojskowej wskutek: zrzeczenia się obywatelstwa polskiego; wybrania na posła, w tym do Parlamentu Europejskiego, senatora,

⁵¹ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 09 września 2014 r. w sprawie trybu wyznaczania żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe i zwalniania z tych stanowisk (Dz.U. z 2014 r. poz. 1292 ze zm.).

⁵² Ustawa z dnia 06.06.1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r. nr 88 poz. 553).

⁵³ S. Chomonicz, *Ustawa o służbie żołnierzy zawodowych*, *op. cit.*, s. 95.

na kierownicze stanowisko państwowe obsadzone na podstawie wyboru oraz do organów wykonawczych samorządu terytorialnego. Podobnie dzieje się po ustaleniu przez wojskową komisję lekarską niezdolności do służby, czy też odmowy przyjęcia skierowania do wojskowej komisji lekarskiej lub nieusprawiedliwionego niezgłoszenia się do tej komisji w określonym terminie i miejscu albo niepoddania się badaniom, do których został zobowiązany przez komisję lekarską. Osiągnięcie wieku 60 lat również powoduje zwolnienie ze służby (wyjątek stanowią żołnierze w stopniach generalskich pełniących służbę w strukturach międzynarodowych lub Szef SGWP, Dowódca Generalny RSZ, Dowódca Operacyjny RSZ za pisemną zgodą). Otrzymanie niedostatecznej, ogólnej oceny w opinii służbowej czy złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego skutkuje podobnie. Ponadto zwolnienie ze służby powoduje odmowa pełnienia służby na równorzędnym lub wyższym stanowisku służbowym oraz upływ czasu określonego w kontrakcie, jeżeli nie nastąpi zawarcie kolejnego kontraktu. Żołnierz zawodowy lub właściwy organ może również sam wypowiedzieć stosunek służbowy zawodowej służby wojskowej. Za zwolnionego ze służby uważa się żołnierza w przypadku niewyznaczenia na stanowisko służbowe w czasie pozostawania w rezerwie kadrowej, a ponadto na wypadek utraty stopnia wojskowego albo degradacji czy prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej usunięcia z zawodowej służby wojskowej oraz środków karnych pozbawienia praw publicznych, wydalenia z zawodowej służby wojskowej lub zakazu wykonywania zawodu żołnierza zawodowego. Skazanie prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego) bez warunkowego zawieszenia jej wykonania oraz prawomocne ukaranie przez organ właściwego samorządu zawodowego karą zawieszenia lub pozbawienia prawa wykonywania zawodu (specjalności zawodowej) skutkuje zwolnieniem ze służby. Nieusprawiedliwiona nieobecność w służbie jednorazowo przez okres trzech dni roboczych również może skutkować tym samym.

Za pełnienie zawodowej służby wojskowej przysługuje szereg profitów finansowych jak: dodatkowe uposażenie roczne w wysokości uposażenia otrzymywanego w dniu 31 grudnia roku poprzedniego, gratyfikacja urlopową naliczana na każdego członka rodziny, dodatkowe należności z tytułu pełnienia służby poza granicami państwa zależnie od stanowiska służbowego i miejsca pełnienia służby, nagrody pieniężne w drodze wyróżnienia za uzyskanie wyróżniających wyników w służbie lub wykonywanie dodatkowych zadań wykraczających poza zwykłe obowiązki służbowe, zapomogi pieniężne w przypadkach zdarzeń losowych,

długotrwałej choroby członka rodziny czy dotknięcia skutkami klęsk żywiołowych, dodatki za długoletnią służbę.

Należy jednak podkreślić, że żołnierze zawodowi podlegają ograniczeniom prawa do prywatności w warunkach służby wojskowej. Zgodnie z art. 105 u.s.w.ż.z.: „Żołnierzowi zawodowemu przysługują prawa obywatelskie do udziału w życiu publicznym, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawach”. Ponadto w czasie pełnienia zawodowej służby wojskowej żołnierzowi zawodowemu nie wolno:

- 1) być członkiem partii politycznej ani stowarzyszenia, organizacji lub ruchu obywatelskiego, stawiających sobie cele polityczne;
- 2) brać udziału w zgromadzeniach o charakterze politycznym;
- 3) prowadzić działalności politycznej⁵⁴.

Żołnierz zawodowy jednak może kandydować do Sejmu i Senatu oraz Parlamentu Europejskiego, na kierownicze stanowiska w państwie obsadzone na podstawie wyboru oraz do organów samorządu terytorialnego (kolegialnych i jednoosobowych), np. do rad gmin, powiatów, sejmiku województwa, czy w wyborach na wójta gminy. Wówczas na czas kampanii wyborczej udziela się mu urlopu bezpłatnego⁵⁵.

Zgodnie z art. 108 ust. 1 u.s.w.ż.z., żołnierzom zawodowym nie wolno tworzyć i zrzeszać się w związkach zawodowych. W dniu rozpoczęcia pełnienia zawodowej służby wojskowej ustaje dotychczasowe członkostwo żołnierza zawodowego w związku zawodowym.

Jednak w jednostkach wojskowych żołnierze zawodowi mogą tworzyć organy przedstawicielskie w poszczególnych korpusach kadry zawodowej Sił Zbrojnych RP, czyli szeregowych, podoficerów i oficerów.

Ograniczenia określone powyżej nie naruszają prawa przynależności żołnierzy zawodowych do kościołów i innych związków wyznaniowych mających osobowość prawną. Poza Kościołem Katolickim, czternaście innych kościołów i związków wyznaniowych⁵⁶ otrzymało gwarancje sprawowania opieki duszpasterskiej nad żołnierzami w ustawach

⁵⁴ U.s.w.ż.z., art. 106.

⁵⁵ *Ibidem*, art. 109 ust. 1 i 2.

⁵⁶ Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Polskokatolicki, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Katolicki Mariawitów, Gminy Wyznaniowe żydowskie, Wschodni Kościół Staroobrzędowcy, Karaimski Związek Religijny oraz Muzułmański Związek Religijny.

regulujących ich status prawny. Kościół Rzymskokatolicki, Kościół Prawosławny oraz Ewangelicko-Augsburski mają zorganizowane struktury duszpasterstwa wojskowego⁵⁷.

Pełnienie zawodowej służby wojskowej jest dobrowolnym wyborem i stanowi pracę. Należy zwrócić uwagę na stanowisko M. Czechowskiego stwierdzające, że „żołnierze zawodowi stanowią korpus o szczególnym statusie prawnym, wynikającym zarówno z istoty służby wojskowej, jak i jej celu, a służba wojskowa wymaga w związku z tym dyspozycyjności i poświęcenia w większym stopniu niż służba w (innych) formacjach. Względami tymi są uzasadnione liczne różnice w statusie służbowym żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy formacji kształtujące się na niekorzyść żołnierzy. Niektórych różnic nie usprawiedliwia nawet szczególny charakter służby wojskowej”⁵⁸.

PODSUMOWANIE

Polski model powszechnego obowiązku obrony bazuje głównie na zawodowej służbie wojskowej (obecnie około 80 % SZ RP). Obok tego rodzaju służby występuje możliwość ochotniczego spełniania tego obowiązku w formie terytorialnej służby wojskowej w wojskach OT, która docelowo ma stanowić około 30 % całego stanu osobowego SZ RP (w tym 10% żołnierzy zawodowych).

Z analizy obszaru badań jakim jest służba wojskowa jako element powszechnego obowiązku obrony RP wynika, że w Polsce funkcjonuje w praktyce osiem podrodzajów tej służby: zawodowa służba wojskowa, służba kandydacka, odbywanie ćwiczeń wojskowych, pełnienie służby przygotowawczej, pełnienie terytorialnej służby wojskowej, pełnienie okresowej służby wojskowej przez żołnierzy rezerwy, zasadnicza służba wojskowa oraz przeszkolenie wojskowe przez absolwentów szkół wyższych.

Zawodową część polskiej armii wspiera dość pojemny system rezerw osobowych (obecnie odbudowywany poprzez szkolenie rezerwistów), który przewiduje około 250 tys. rezerwistów (dodatkowo 30% grupa zabezpieczenia ukończenia i 60 tys. strat osobowych na miesiąc walki zbrojnej).

W grudniu 2010 roku zniesiono obowiązek zasadniczej służby wojskowej w czasie pokoju, jednak nie oznacza to zniesienia obowiązku służby wojskowej w rozumieniu aktualnie

⁵⁷ A. Strzelecki, *Duszpasterstwo wojskowe. Aspekty finansowo-prawne administracji kościelnej*, Studia z Zakresu Prawa, Administracji i Zarządzania UKW, t. 1, Bydgoszcz 2012, s. 107.

⁵⁸ M. Czechowski, *Dyferencjacja wewnątrz grupy stosunków służbowych - żołnierze zawodowi a funkcjonariusze formacji umundurowanych i specjalnych*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy”, 2016, nr. 5.

obowiązującej ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP. Dlatego też zachowanie polegające na uchylaniu się od poboru w celu odbycia służby wojskowej nadal podlega karalności tego typu czynu, uznawanego wcześniej za przestępstwo.

Na wzór inicjatywy z okresu II RP, w 2017 roku skierowano do studentów (zarówno kobiet jak i mężczyzn), którzy chcieliby odbyć szkolenie wojskowe, uzyskać stopień wojskowy, myślą o wstąpieniu do wojska i służbie czynnej, program „Legia Akademicka”. Kadeci podlegają szkoleniu teoretycznemu w uczelniach i praktycznemu w jednostkach wojskowych, centrach i ośrodkach szkolenia wojskowego.

Pojęcie czynnej służby wojskowej obejmuje następujące jej rodzaje: służba przygotowawcza, przeszkolenie wojskowe, ćwiczenia wojskowe, terytorialna służba wojskowa, okresowa służba wojskowa, służba wojskowa w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny oraz zasadnicza służba wojskowa.

Ćwiczenia wojskowe są przedsięwzięciem, którego obywatele RP starają się unikać w pewien sposób. Jednak zwolnienie od tego obowiązku wymaga spełnienia przesłanki nazwanej „szczególnie uzasadnioną okolicznością” np. śmierć najbliższego członka rodziny albo obłożna choroba. Jeśli mają miejsce inne szczególnie uzasadnione okoliczności, pozostaje to oczywiście do rozpatrzenia przez sądy, które interpretują takie okoliczności w sposób ograniczający katalog przyczyn do zdarzeń wyjątkowych, czyli nie zdarzających się na co dzień.

Po zawieszeniu zasadniczej służby wojskowej w czasie pokoju, w celu uzawodowienia SZ RP powołano służbę przygotowawczą, przewidzianą dla ochotników, którzy zgłoszą się do jej odbycia i nie podlegają obowiązkowi odbycia ZSW oraz osób przeniesionych do rezerwy, w tym żołnierzy rezerwy, którzy dotychczas nie odbywali czynnej służby wojskowej. Odbycie służby przygotowawczej umożliwia dalsze wykorzystanie żołnierza w ramach powszechnego obowiązku obrony do innych form pełnienia służby.

Od 2016 r. prężnie rozwija się nowa forma służby wojskowej – TSW, jako ochotniczy rodzaj spełniania powszechnego obowiązku obrony. Proces ten polega sformowaniu 17 brygad OT po jednej w każdym województwie (w mazowieckim dwie) i ma zakończyć się w 2021 r. Wtedy liczebność tej formacji ma osiągnąć zakładany stan 53 tys. żołnierzy. Warto podkreślić, że pierwszeństwo służby w WOT mają absolwenci klas wojskowych i członkowie organizacji proobronnych.

Służba okresowa jest formą rzadziej wybieraną przez obywateli RP i zawierana na zasadzie kontraktu z żołnierzem rezerwy. Należy podkreślić, że może być pełniona nie tylko ze względu

na potrzeby obrony państwa, ale także np. na potrzeby zarządzania kryzysowego w czasie pokoju, czy wykonywania zadań przez SZ RP poza granicami państwa w ramach misji stabilizacyjnych. Ważnym jest przy tym, że czas odbywania okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia, jeżeli po odbyciu tej służby zatrudniono go w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Zachowuje się również wszelkie uprawnienia związane z tym zatrudnieniem.

BIBLIOGRAFIA REFERENCES LIST

PIŚMIENNICTWO LITERATURE

- Chomoncik S., *Ustawa o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych. Komentarz*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2019.
- Czechowski M., *Dyferencjacja wewnątrz grupy stosunków służbowych - żołnierze zawodowi a funkcjonariusze formacji umundurowanych i specjalnych*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy”, 2016, nr. 5.
- Kamiński M.A., *Profesjonalizacja i modernizacja techniczna Sił Zbrojnych RP w pracach ustawodawczych (2008-2010)* [w:] *Przestępczość w XXI wieku - zapobieganie i zwalczanie. Problemy prawno-kryminologiczne*, red. E. Pływaczewski, W. Filipkowski, Z. Rau, Wolters Kluwer, Warszawa 2015.
- Kamiński M.A., *Uprawnienia SKW i SWW oraz cywilny nadzór nad ich działalnością* [w:] *Prawo Wojskowe*, red. W.Kitler, D.Nowak, M.Stepnowska, Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
- Strzelecki A., *Duszpasterstwo wojskowe. Aspekty finansowo-prawne administracji kościelnej*, Studia z Zakresu Prawa, Administracji i Zarządzania UKW, t. 1, Bydgoszcz 2012.

ŹRÓDŁA SOURCES

- Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.).
- Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, (Dz.U. 1967 nr 44 poz. 220 ze zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r. nr 88 poz. 553).
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 358 ze zm.).
- Ustawa z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 2003 r. Nr 179 poz. 1750 ze zm.).
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2016 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1318 ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 marca 2004 r. w sprawie wzywania osób podlegających powszechnemu obowiązkowi obrony przez organy wojskowe (Dz.U. z 2004 r. nr 50, poz. 484).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie stawek uposażenia zasadniczego żołnierzy pełniących służbę kandydacką (Dz.U. Nr 218, poz. 1396 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 marca 2010 r. w sprawie powoływania do zawodowej służby wojskowej, (Dz.U. z 2015 r. poz. 1299 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 22 lipca 2010 r. w sprawie ochotniczego zgłaszania się do zasadniczej służby wojskowej (Dz.U. z 2010 r. Nr 145 poz. 973).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 sierpnia 2010 r. w sprawie szkół podoficerskich (Dz.U. z 2015 r. poz. 252).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 września 2010 r. w sprawie sposobu odbywania zasadniczej służby wojskowej (Dz.U. 2015 poz. 809).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie opiniowania służbowego żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 764).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 września 2014 r. w sprawie trybu wyznaczania żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe i zwalniania z tych stanowisk (Dz.U. z 2014 r. poz. 1292 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie pełnienia okresowej służby wojskowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 36.).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 lutego 2015 r. w sprawie badań psychologicznych osób zgłaszających chęć pełnienia zawodowej służby wojskowej (Dz.U. z 2015 r. poz. 245).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 marca 2015 r. w sprawie opiniowania żołnierzy służby przygotowawczej (Dz.U. z 2015 r., poz. 417.).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 marca 2015 r. w sprawie służby przygotowawczej (Dz.U z 2015 r., poz. 449).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 maja 2015 r. w sprawie warunków i trybu udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej (Dz.U. 2016 poz. 181.).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 3 czerwca 2015 r. w sprawie orzekania o zdolności do zawodowej służby wojskowej oraz właściwości i trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach (Dz.U. z 2015 r. poz. 761 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 15 czerwca 2015 r. w sprawie ćwiczeń wojskowych (Dz.U. z 2015 r. poz. 950).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 października 2015 r. w sprawie wcześniejszego zwalniania żołnierzy z zasadniczej służby wojskowej (Dz.U. 2015 poz. 294).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie służby wojskowej kandydatów na żołnierzy zawodowych (Dz.U. poz. 1627 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 lutego 2017 r. w sprawie kwalifikacji żołnierzy pełniących terytorialną służbę wojskową przydatnych w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 291).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie powoływania do terytorialnej służby wojskowej i sposobu jej pełnienia (Dz. U. 2017 poz. 465).

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 sierpnia 2017 r. w sprawie służby wojskowej żołnierzy zawodowych wyznaczonych na stanowiska służbowe w instytucjach cywilnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1633).

Orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 28 listopada 2017 r., Syg. akt VIII SA/Wa 746/17, LEX nr 2422235.

Postanowienie Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2011, Syg. akt. IV KK 100/11, LEX Nr 848153.

Postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 8 listopada 2016 r., Syg. akt III SA/Gd 941/16, LEX nr 2157197.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10 marca 2011, Syg. akt I OSK 1575/10, LEX nr 818489.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 grudnia 2010 r., Syg. akt ONSAiWSA 2012/3/42.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 20 października 2016 r., Syg. akt III SA/Gd 711/16 , LEX nr 2154580.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 5 czerwca 2018 r., Syg. akt I SA/Go 275/18, LEX Nr 2510043.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 7 lipca 2011 r., Syg. akt III SA/Lu 28/11, LEX nr 1154203.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 5 stycznia 2011 r., Syg. akt II SA/Wa 1495/10, LEX nr 755215.

Zasadnicza służba wojskowa a staż pracy, Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8 lutego 2018 r., Syg. akt III AUa 648/17, LEX nr 2481792.

Copyright (c) 2019 Dariusz Nowak

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.